

ВІННИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ МИХАЙЛА КОЦЮБИНСЬКОГО

Факультет іноземних мов
Кафедра англійської філології

ДИПЛОМНА РОБОТА

на тему: **ТЕРИТОРІАЛЬНА ВАРІАТИВНІСТЬ СУЧАСНОЇ НІМЕЦЬКОЇ
ВИМОВНОЇ НОРМИ**

Студента 2 курсу групи МСО

Освітньої програми Середня освіта (Мова і література)

(англійська, німецька)

Спеціальності 014.021 Середня освіта (Мова і література)

(англійська)

Галузі знань 01 Освіта/Педагогіка

Ступеня вищої освіти магістра

Ядрова Андрія Леонідовича

Науковий керівник: кандидат філологічних наук, ст. викл.

Сольська Т.М.

Розширена шкала _____

Кількість балів: _____ Оцінка: ECTS _____

Голова комісії _____
(підпис) (ініціали, прізвище)

Члени комісії _____
(підпис) (ініціали, прізвище)

_____ (підпис) (ініціали, прізвище)

_____ (підпис) (ініціали, прізвище)

м. Вінниця – 2019 рік

ЗМІСТ

СПИСОК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ.....	3
ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. НОРМА У КОНТЕКСТІ СИСТЕМИ МОВИ, ТЕРИТОРІАЛЬНА ВАРІАТИВНІСТЬ.....	9
1.1. Поняття “норми” у контексті системи мови.....	9
1.2. Норма вимови німецької мови	12
1.3. Зовнішні та внутрішні чинники варіативності.....	15
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 1.....	24
РОЗДІЛ 2. СЛУХОВИЙ ТА АКУСТИЧНИЙ АНАЛІЗ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ВИМОВНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ.....	27
2.1. Методика дослідження.....	27
2.2. Добір дикторів	27
2.3. Результати слухового та акустичного аналізу реалізації голосних у мовленні представників північного, південного та центрального регіонів Німеччини	30
2.4. Результати слухового та акустичного аналізу реалізації приголосного [r] у поствокальній позиції у мовленні представників північного, південного і центрального регіонів Німеччини.....	48
2.5. Результати слухового та акустичного аналізу реалізації глухих напружених зімкнених приголосних /p/, /t/, /k/ у наголошеній позиції у мовленні представників північного, південного і центрального регіонів Німеччини	66
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 2	68
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ.....	72
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	74
ДОДАТКИ	81

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аликаев Р.С. Актуальные проблемы изучения национального варьирования немецкого литературного языка. *Русская германистика*. 2007. №3. С. 310-318.
2. Берков В.П. Современные германские языки. С.-Петербург, 1996. 296 с.
3. Бондаренко А.Ф. Об определении языковых норм и языковых разновидностей (взгляд с позиций институциональной лингвистики). *Язык. Культура. Психотерапия*. 2012. С. 12-23.
4. Бондаренко Э.С. Произносительная норма и региональная вариативность (на материале немецкого языка). *Науковий Вісник кафедри ЮНЕСКО КДЛУ*. 2001. Вип. 5. С. 82-88.
5. Бондаренко Е.С. Територіальна варіативність голосних і приголосних сучасної німецької мови (експериментально-фонетичне дослідження) : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04. Київ., 2005. 218 с.
6. Бондарко Л.В. Структура слога и характеристики фонем. *Вопросы языкознания*. 1967. № 1. С. 34-46.
7. Бондарко Л.В., Зиндер Л.Р. Исследование фонетики. Основы теории речевой деятельности. Москва, 1974. С. 145-160.
8. Бондарко Л.В. Фонетическое описание языка и фонологическое описание речи. Л., 1981. 199 с.
9. Бондарко Л.В., Вербицкая Л.А., Гордина М.В. Основы общей фонетики. С.-Петербург, 2000. 156 с.
10. Буф'є Волкер. URL:
https://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%91%D1%83%D1%84%D1%8C%D0%B5_%D0%A4%D0%BE%D0%BB%D1%8C%D0%BA%D0%B5%D1%80 (дата звернення: 04.09.2019)
11. Васильченко О.Г. Функціонування алофонів фонемі /r/ у мовленні дикторів Німеччини 1923 – 2003 рр. (інструментально-фонетичне дослідження) : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04. Одеса, 2004. 22 с.

12. Васильченко Е.Г. Изучение вариативности немецкой фонемы /г/ с точки зрения лингвосинергетики. *Перші Почепцовські читання*. 2013. №3. С. 22-24.
13. Васько Р. Становлення й функціонування системи консонантизму давньогерманських мов. *Studia methodologica*. 2008. Вип. 23. С. 15-22.
14. Владі Я.Т. Становлення вимовної норми у Німеччині та Австрії. Одеса, 2017. – 15 с.
15. Гавриш Е.А. Ингерентная и просодическая длительность согласных немецкого языка (экспериментально-фонетическое исследование): дис. ... канд. филол. наук : 10.02.04. Київ, 1989. 210 с.
16. Даніель Гюнтер. URL:
<https://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%93%D1%8E%D0%BD%D1%82%D0%B5%D1%80,%D0%94%D0%B0%D0%BD%D0%B8%D1%8D%D0%BB%D1%8C> (дата звернення: 05.09.2019)
17. Дворжецкая М.П., Стериополо Е.И., Калита А.А. Практикум по теоретической фонетике (на материале английского и немецкого языков). Киев, 1988. 35 с.
18. Домашнев А.И. Основные черты современного немецкого языка в свете теории вариантности. Київ, 1981. С. 112-125.
19. Домашнев А.И. Типология сходств и различий языковых состояний и языковых ситуаций в странах немецкой речи. С.-Петербург, 2001. 165 с.
20. Жлуктенко Ю.А., Карабан В.И. Теория национальных вариантов языка. Київ, 1981. С. 5-19.
21. Задорожный Б.М. Историческая фонетика и морфология немецкого языка. Львов, 1987. 303 с.
22. Зиндер Л.Р., Строевая Т.В. Историческая фонетика немецкого языка. Л., 1965. 192 с.
23. Зиндер Л.Р. К вопросу о составе фонем в современном немецком языке. Л., 1973. С. 168-174.
24. Зиндер Л.Р. Общая фонетика. Москва, 1979. 312 с.

25. Зиндер Л.Р. Теоретический курс фонетики современного немецкого языка. Москва, 2003. 160 с.
26. Кодзасов С.В., Кривнова О.Ф. Общая фонетика. Москва, 2001. 592 с.
27. Козьмин О.Г., Сулеманова Г.А. Фонетика немецкого языка. Москва. 2009. 319 с.
28. Клаус Воверайт. URL:
https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9A%D0%BB%D0%B0%D1%83%D1%81_%D0%92%D0%BE%D0%B2%D0%B5%D1%80%D0%B0%D0%B9%D1%82 (дата звернення: 07.09.2019)
29. Копчук Л.Б. К вопросу о соотношении регионов с национальными вариантами немецкого языка. Москва, 2007. С. 319-328.
30. Косериу Э. Синхрония, диахрония и история (проблема языкового изменения). Москва, 2001. 204 с.
31. Кочерган М.П. Загальне мовознавство. Київ, 2003. 464 с.
32. Кузько П. До питання про варіант та варіативність як ідіоетнічного феномену на прикладі сучасної німецької мови. *Наукові записки*. Вип. 89 (2). С. 157-159.
33. Левицкий В.В. Основы сравнительной фонетики германских языков. Черновцы, 2003. 125 с.
34. Мечковская Н.Б., Норман Б.Ю., Супрус А.Е. Общее языкознание. Минск, 1983. 456 с.
35. Словарь-справочник лингвистических терминов / уклад. Д.Э. Розенталь и др. Москва, 1985. С 21-22.
36. Солнцев В. Вариативность как общее свойство языковой системы. *Вопросы языкознания*. 1984. №2. С. 31-42.
37. Сольська Т.М. Алофонічна варіативність увулярної щілинної фонемі /r/ у німецькому, австрійському та швейцарському національних варіантах німецької мови *Наукові записки Національного університету "Острозька академія"*. 2014. Вип. 44. С. 284-289.
38. Сольська Т.М. До питання фонологічного статусу середньоязикової та задньоязикової глухих щілинних приголосних німецької стандартної мови

Сучасні проблеми гуманітаристики: світоглядні пошуки, комунікативні та педагогічні стратегії. Рівне, 2012. С. 152-154.

39. Сольська Т.М. Модифікаційні процеси німецької орфоепічної норми в Німеччині, Австрії та Швейцарії (експериментальне фонетичне дослідження) : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04. – К., 2015. – 232 с.
40. Сольська Т.М. Німецька стандартна мова у світлі теорії національної варіативності. *Актуальні проблеми іноземної філології: Лінгвістика та літературознавство*. Бердянськ, 2013. Вип. VIII. С. 13-20.
41. Сольська Т.М. Поняття та статус національних різновидів німецької мови Німеччини, Австрії та Швейцарії. *Каразінські читання: Людина. Мова. Комунікація*. Харків, 2012. С. 269-271.
42. Сольская Т.Н. Реализация дифференциальных признаков гласных в речи носителей немецкого языка в Германии, Австрии и Швейцарии. *Международ. реценз. мультилингв. науч. журнал*. Тбилиси, 2014. №2 (22). С. 58-65.
43. Сольська Т.М. Специфіка функціонування голосної /ε:/ у національних варіантах німецької мови в Німеччині, Австрії та Швейцарії. *Україна і світ: діалог мов та культур*. Київ, 2013. С. 352-354.
44. Сольська Т.М. Специфіка функціонування увулярної щілинної фонемі /r/ у німецькому, австрійському та швейцарському національних варіантах німецької мови. *Іноземні мови у вищому навчальному закладі: теоретичні засади та прикладні аспекти*. Вінниця, 2013. С. 124-126.
45. Сольська Т.М. Становлення орфоепічної норми Німеччини як автономного національного центру німецької мови. *Наукові записки*. 2012. Вип. 105 (1). С. 563-567.
46. Сольська Т.М. Фонетичні характеристики голосних перед алофонами фонемі /r/ у мовленні носіїв німецької мови в Німеччині, Австрії та Швейцарії. *Іноземні мови у вищому навчальному закладі: теоретичні засади та прикладні аспекти*. Вінниця, 2014. С. 109-111.
47. Соссюр Ф. де. Курс общей лингвистики. Москва, 1998. 296 с.

48. Стериополо Е. И. Редукция ключевых гласных немецкого языка (экспериментально-фонетическое исследование) : автореф. дис. канд. филол. наук : 10.02.04. Киев, 1979. 20 с.
49. Стериополо Е.И. Система гласных и ее реализация в речи (экспериментально-фонетическое исследование на материале немецкого языка) : дис. ... доктора филол. наук : 10.02.19. СПб., 1995. 422 с.
50. Стериополо Е.И. Система языка, орфоэпия, орфофония. *Науковий вісник*. — 2000. Вип. 1. С. 21-41.
51. Стериополо Е.И. Дифференциальный признак "качество" гласного и его физический субстрат. *100 лет экспериментальной фонетике в России*. СПб., 2001. С. 167-169.
52. Стериополо Е.И. Фонетическое слово как единица описания звучащего текста. *Загальна та експериментальна фонетика*. Київ, 2001. С. 231-234.
53. Стериополо Е.И. Фонетико-фонологическая эволюция системы гласных немецкого языка. *Проблемы и методы экспериментально-фонетических исследований*. СПб., 2002. С. 87-93.
54. Стериополо Е.И. Региональное варьирование немецкой орфоэпической нормы. *Фонетические чтения в честь 100-летия со дня рождения Л. Р. Зиндера*. СПб., 2004. С. 246-251.
55. Стериополо О.І. Теоретичні засади фонетики німецької мови. Вінниця, 2004. 320 с.
56. Стериополо Е.И. Подготовленная речь как объект фонетического исследования. *Функциональные стили звучащей речи*. Москва, 2005. С. 120-123.
57. Стериополо О.І., Сольська Т.М. Функціонування голосних /a:/ – /a/ у національних варіантах німецької мови в Німеччині, Австрії і Швейцарії. *Проблеми зіставної семантики*. Київ, 2013. Вип. 11. С. 144-151.
58. Строева Т.В. Немецкая диалектология. Л., 1985. 90 с.
59. Торсуев Г.П. Константность и вариативность в фонетической системе. Москва, 1977. 123 с.

60. Ядров А. До питання варіативності сучасної німецької вимовної норми. *Мова, освіта, культура: Інтеграційні тенденції в сучасному світі*. Вінниця, 2019. – С. 104-105.
61. Ядров А. Поняття “норми” у контексті системи мови. *Романо-германські мови в сучасному міжкультурному просторі*. Полтава-Старобільськ, 2019. С. 121-124.
62. Ядров А. Реалізація голосних [e:] – [ɛ:] у мовленні дикторів з півночі, центру та півдня Німеччини. *Сучасна наука: проблема і перспективи*. Київ, 2019. С. 25-27.
63. Ядров А. Реалізація довгого голосного [a:] у мовленні дикторів з півночі, центру та півдня Німеччини. *Актуальні проблеми філології та методики викладання іноземних мов у сучасному мультилінгвальному просторі*. Вінниця, 2019. С. 329-331.
64. Ядров А. Чинники варіативності фонем в німецькій мові. *Переяславська мовознавча толока*». Переяслав-Хмельницький, 2019. С. 128-129.
65. Ярцева В. Проблемы языкового варьирования: исторический аспект. Москва, 1990. С. 4-26.
66. Becker Th. Einführung in die Phonetik und Phonologie des Deutschen. Darmstadt, 2012. 130 S.
67. Bickel H. Ein Wörterbuch der nationalen und regionalen Varianten der deutschen Standardsprache. 2004. № 79. S. 99-122.
68. Bondarenko E. Konstante und variable Eigenschaften der deutschen Vokalphoneme. *Germanistik in der Ukraine*. K., 2013. Jahrgang 8. S. 79-83.
69. Ernst P. Germanistische Sprachwissenschaft. Wien, 2004. 302 S.
70. Grassegger H. Phonetik, Phonologie. Idstein, 2006. 141 S.
71. Hakkarainen H. J. Phonetik des Deutschen. München, 1995. 197 S.
72. Hall T. A. Phonologie: eine Einführung. Berlin, 2000. 360 S.
73. Huneke H.-W. Deutsch als Fremdsprache : eine Einführung. Berlin, 2002. 270 S.
74. Kloeke W. v. L. Deutsche Phonologie und Morphologie : Merkmale und Markiertheit. Tübingen, 1982. 258 S.

75. Kohler Klaus J. Einführung in die Phonetik des Deutschen. B., 1995. 249 S.
76. König W. Atlas zur Aussprache des Schriftdeutschen in der Bundesrepublik Deutschland. *Bd. 1. [1. Aufl.]*. Ismaning, 1989. 159 S.
77. Maas U. Phonologie. Einführung in die funktionale Phonetik des Deutschen. Göttingen, 2006. 392 S.
78. Machelett K. Das Lesen von Sonagrammen in der Phonetik. München, 1994. 112 S.
79. Moosmüller S. Die vorderen Vokale des Wiener Dialekts. *Fokus Dialekt. Analysieren – Dokumentieren – Kommunizieren. Festschrift für Ingeborg Geyer zum 60. Geburtstag*. Hildesheim, 2010. S. 279-288.
80. Moser H. Annalen der deutschen Sprache von den Anfängen bis zur Gegenwart. Stuttgart, 1961. 74 S.
81. Noack Ch. Phonologie. Heidelberg, 2010. 100 S.
82. Pompino-Marschall B. Einführung in die Phonetik. Berlin, 2003. 324 S.
83. Ramers K.-H. Einführung in die Phonologie. München, 2001. 124 S.
84. Sievers E. Grundzüge der Phonetik. Leipzig , 1901. 328 S.
85. Solska T. Allgemeines und Spezifisches im Vokalismus der nationalen Varietäten der deutschen Sprache in Deutschland, Österreich und in der Schweiz. *Germanistik in der Ukraine*. K., 2012. Jahrgang 7. S. 141-149.
86. Solska T. Spektrale Charakteristiken der Hochzungenvokale in den nationalen Varietäten der deutschen Sprache in Deutschland, Österreich und in der Schweiz . *Germanistik in der Ukraine*. K., 2013. Jahrgang 8. S. 107-114.
87. Steriopolo E. Untersuchungen zu den Vokalisierung im Deutschen. München, 1994. S. 263-293.